

*2910 • 08-37-40-200

בס"ד, בית מדרש המאי"ר לארץ | גליון 320

ישב | השמחה - רפואה לכל

מסי לרות ארץ הנפש

שביבי אור מתורתו האדירה והנדירה
של הצדיק רבינו יורם מיכאל אברג'ל זיע"א
ערוך על פי שיעוריו של בנו ממושיך דרכו ואורו
הרה"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

מסילות אל הנפש

תוכן העניינים

1. חיים בסביבון
9. לבן ומעליו
10. אחרי עשרים שנות עמל
13. רוגזו של יוסף
17. הגחלים מתלבות ונעשות מדורת אש!
18. ראובן - אנה אני בא
21. מפרסמין עושה מצוה
21. מעלת השמחה בקיום המצוות!
22. עבדו את ה' בשמחה
26. העולה מן האמור להלכה ולמעשה

הזמינו לבית או לעסק
קופת צדקה מהודרת

הצטרפו לשיעור היומי
עם משלוח עד הבית!

בית המדרש המאי"ר לארץ

התנסות והפגנת ספר מודיש ורבינו דר"ב יודם נייסאל אברג'ל זיע"א

8771301 345 נתיבות ת.ד 666 הקציר 08-37-40-200/*2910

office@h-l.org.il 077-223-1130

www.hameir-laarets.org.il המאיר לארץ

08-649-9859 לקבלת דגש של אור
קו המאיר לארץ

ע"ר 580654762 | למוסד אישור מס הכנסה לעניין תרומות לפי סעיף 46 לפקודה

- כל הזכויות שמורות -

חיים בסביבון...

לבלי היכר... כלכלות משתקמות וקורסות, אימפריות פושטות ולובשות צורה, באיזורינו מתחוללות תמורות מפליגות¹ - ואיננו יודעים אם לטוב ואם לרע.

ומצב העולם מזכיר כל כך - סביבון. הוא חג במהירות רבה, מסתובב

בשיחה שמסר הגאון הרב שלום מאיר ולך שליט"א (מעין השבוע, בראשית - עמוד תקל), אמר כך:

אנו חיים בעידן מסחרר, תהליכים מתרחשים במהירות כזו, שאיננו מספיקים לעכל מצב אחד והוא כבר משתנה

מעין החכמה

ללא יוצא מן הכלל, קמו עלינו לכלותנו וכל אחד בתקופה אחרת), אך אף אחד מהם לא יכל לרוענו הנאמן, הקב"ה, שהצילנו מידם!

ובענין זה אמרו כך:

מי שספינתו נטרפה בלב ים וכל נוסעיה טבעו. רק הוא שוחה ושוחה, וסביבו רק מים ושמים. מה סיכויי לשרוד כך שבוע ימים? אין לו סיכויים.

ואם אינו לבדו, אלא רואה בבעתה סניפרי כרישים חגים סביבו, מה סיכויי להנצל? אפסיים, מקל וחומר.

ואם ימצאוהו, מותש אך חי, כעבור חודש ימים? לא יתכן. ואם בכל זאת? הרי זה נס!

ואם עודנו חי כעבור שנה? לא יעלה על הדעת! ואם בכל זאת? נס כפול ומכופל.

ואם עשר שנים? נס שלא נשמע כמותו!

ואם שבעים וחמש שנה? הרי זו מדינת ישראל...

1. ולמרות כל התמורות והשינויים - עם ישראל מובטחים מפי הבורא, שהם ישארו קיימים וחיים לנצח!

ובענין זה כתב בספר מעין השבוע (בראשית - עמוד תקטז):

כאשר התבונן הרב יעב"ץ זיע"א בתופעה המופלאה הזו, של קיומם הנצחי של עם ישראל, התמלא לבו בבטחון והתחזקות אין קץ, והוא התיישב וכתב כך (בסידורו עמודי ושערי שמים, הקדמה - דף ה ע"ב):

חי נפשי! שקיום עם ישראל בגלותו במשך שנות אלפיים, חרף הגזירות והשמדות, הפוגרומים והפרעות, העלילות והרדיפות, תוך פריחה רוחנית מפעימה והעמדת גדולי תורה ויראה, צדיקים וקדושים וגאונים מופלגים, נס גדול הוא יותר מכל נסי יציאת מצרים!

ובאמת, מי שיתבונן במהלך ההיסטוריה, יראה שכל אומות העולם, כולם,

במשך כל שנות גלות מצרים, התנהלו חיי אבותינו במסלול שגרה. עבדות מתישה, ועמה דגה קישואים ואבטיחים חינם. דפוס התנהלות קבוע ומשמים...

ולפתע, משה רבינו התגלה, וכאילו נכנסה בשגרה רוח תזוית: האירועים רודפים זה את זה, התראות ועשר מכות, הסכמה (של פרעה) וסירוב, תקוה ויאוש, חול ומפח נפש. ועד לקרבן הפסח וליציאה, למרדף ולקריעת הים, רפידים ומרה, מלחמת עמלק ומתן תורה...

וכמו שאירע בזמן הירידה למצרים, ובזמן הגאולה ממנה, קורה גם בתקופתנו.

בדורות כה רבים התנהלו החיים במסלול שגרה. מלבב מבחינה רוחנית, מעיק מבחינה גשמית. והנה טלטלה, מהפך. גלויות נעקרו ממקומן, באו לארץ הקודש, לארץ חמדת אבות. וכאן, רודפים המאורעות זה את זה, אין יום של שגרה, של מנוחה, של רגיעה. מה קורה כאן? מה פשר הדבר?

נזכרתי בסיפור שסיפר יהודי קשיש, יוצא רוסיה. בילדותו, חיברו את כפרו לרשת החשמל. היה שם בית קולנוע, והמסרטה היתה ידנית. המפעיל ישב בתאו וסובב את הידית בקצב איטי.

כאחוז טירוף. אבל יש לו ידית אחיזה בראשו. מישהו אחז בו וסובבו. אכן כך: מישהו מריץ פה את התהליכים האלו, מישהו במרום מנווט אותם!

ראו בפרשתנו את סיפור מכירת יוסף. מהו לקחו? "ואתם חשבתם עלי רעה, אלהים חשבה לטובה, למען עשה פיוס הנה, להחית עם רבי" (בראשית נ, כ). השבטים שמעו את חלומות יוסף וביקשו להפירם. ומה אירע, לא זו בלבד שאין בכחו של אדם להפר את עצת ה' ולסכל את תוכניותיו, אלא שהאדם שירצה לעשות כן - סופו שיגלה שהיה למעשה 'כלי משחק' ביד הבורא, ועל ידו הוגשמה התוכנית ויצאה אל הפועל! הם ביקשו להגותו מן הדרך, וה' אמר: 'נראה דבר מי יקום, שלכם או שלי!...'.

בקושי חלפו עשרים שנה מהמכירה, עוד לא התאוששו מהסחרחורת שהיא יצרה, וכבר מצאו האחים את עצמם נשאבים לתוך גלות מצרים!

ואנו מדלגים על כל שנות הגלות הארוכה, ומתמקדים בשנה האחרונה של גלות מצרים, וגם שם אנו רואים את אותה תופעה:²

מעין החכמה

2. הקטע הבא הוא מספר מעיין המועד (הגדה של פסח - עמוד תכב), לגאון הרב שלום מאיר ולך שליטי"א.

מסילות אל הנפש

פרשת וישב - חיים בסביבון

היתה התמונה קפואה. העולם שקט על שמריו, ואנו שקטנו על שמרינו. ולפתע, קרבה הגאולה לבוא ויש למהר ולזרז תהליכים, לסכם כל החשבונות, לסיים כל המהלכים. כי אין פנאי, השעה דוחקת, המשיח כבר ממתין!

וכמו שבמצרים, התגלותו של משה היתה פתאומית. כך תהיה גם בגאולה הזו, "וּפְתָאֵם יָבֹא אֶל־הַיְכָלֹ הָאֲדֹנָי אֲשֶׁר אַתֶּם מִבְּקָשִׁים" (מלאכי ג, א)...

וכאמור, עתה אנו עומדים סמוך לביאת המשיח, והכל רץ במהירות מסחררת. וזה מסביר את התופעה המזוהה, איך בכזו מהירות חלפה שנה... לפני שנה קראנו בתורה את פרשת וישב, ושם למדנו על עוצמת כחו של יוסף הצדיק. והנה, בקושי הספקנו לעכל את הלקחים מאותה שיחה, וכבר הגענו שוב לפרשת וישב.

טוב, שיחה חייבת להיות. והשנה נלמד מסר לדורות שלמדו חכמינו הקדושים מראובן³ בן יעקב...

אך קודם כל פרשת השבוע... ולפני כן נרענן את הזכרון...

יום אחד התקבצו בני הכפר בבית הקולנוע, התמקמו במקומותיהם, האולם הוחשך, וההקרנה החלה. הכל הלך למישרים, עד שלפתע קפאה התמונה על המסך.

התברר, שהמפעיל נרדם...

המתינו, חיכו דקה ושתיים, החלו למחות, להרעיש, לצעוק, ולשוא. סגור היה בתאו, וישן שנת ישרים... באין ברירה, חיכו שיתעורר. לא היה דבר טוב יותר לעשותו, ובהו בתמונה האילמת, הקפואה, שניבטה מן המסך...

הסרט אמור היה להימשך שעתים. ברבע שעה הראשונה צפו בהקרנה התקינה, שעה וחצי בהו בתמונה הקפואה. ואז הקיץ המקרין, מבוהל, והביט בשעונו: אבוי, הסרט בתחילתו - ועוד רבע שעה עליו להסתיים! לא עלה בדעתו להשאר דקה נוספת, והחל לסובב את הידית בכל המהירות... וכך, במשך שעה וחצי ראו תמונה אחת דוממת, ואחר כך החלו התמונות לקפץ כבתזזית, לרוץ פְּעֻצִים, רדפו זו את זו בסחרור והצופים יצאו המומים...

אין מנוס מהמחשבה שזה מה שקרה אז וזה מה שקורה כיום. משך דורות

מעין החכמה

בספר תמימי דרך (עמוד 12) לגאון הרב יעקב דרוקרמאן זיע"א הובא הסיפור

3. אשרי יהודי הזוכה ללמוד מראובן בן יעקב. ובענין זה נספר:

כראות החייט את רצונו העז של הרב שיתלוה אליו היערה ויאמר אליו: 'אם כבוד הרב רוצה שאלך אחרי, יואיל נא למלאות את שאלתי'. וישאלהו הרב: 'מה בקשתך?'

ויאמר החייט: 'איש בער אנכי ואף פירוש המילות איני יודע, ואם יבטיחני הרב ללמוד אתי את תורתנו הקדושה אלך אחרי באשר ילך'. ויתפלא הרב לשמוע דברי החייט ויאמר אליו: 'כדברך כן אעשה'. נתן הרב לחייט כסף, הלך וקנה גרזן, מעדר ושאר כלים הנחוצים, קנה גם סוס ועגלה וצידה לדרך.

כאשר נדע ברבים רצונו של הרב לעזוב את העיר נקבצו כל בני העיר אל בית הרב ויאמרו אליו: 'אדונינו הרב, תפארת ראשנו! על מי אתה עוזב אותנו? האומר אתה להשאירנו כצאן בלי רועה?' ענה להם הרב: 'עד היום הזה עבדתיכם בכל לבבי ובכל נפשי ואתם גמלתם לי אך טוב, אולם עתה זקנתי ונלאיתי נשוא את המשא הכבד הרובץ על שכמי. רצוני עכשיו לעבוד את ה' במנוחה, כאן נפשי. על כן אמרתי אלך ואתבודד ביער, הרחק מאנשים ואעבוד את האלקים!'

כראות אנשי העיר את החלטתו הנחושה של רבם ויפרדו ממנו בשלום וילכו להם. והרב יצא מעיר מגוריו ומשרתו החייט עמו, וילכו בדרך ימים ולילות ויבואו אל יער עבות ויילינו שם. וימצא היער חן בעיני הרב כי היה רחוק מיישוב, ויאמר לנטות שם אהלו. ויקח החייט גרזן ויחטוב עצים מעצי היער ויבן להם סוכה. גם התקין לו מיטה, שולחן וכסא. אחר כך חפר ומצא מעיין נובע מים חיים. וישמחו מאוד ויתנו שבח והודיה לאלקי עולם.

כאשר כילה החייט את מלאכתו, אמר לו הרב: 'טוב עשית ואני חייב לך תודה בעד עמלך הרב. אך אם תשב אתי יחד הלא תמנעני מעבודת הבורא, על כן עצתי לך: בנה לך סוכה

הבא (והבאנו את הסיפור בלשונו של הגאון הרב ישראל יעקב קלפחולץ זיע"א בספרו סיפורי בית דין של מעלה - עמוד ריב):

בעיר אחת התגורר רב זקן, גאון וחסיד והוא היה אלמן וישב לבדו. באותה עיר היה גם חייט, שהיה ריק מכל תבונה ולא ידע לתפור בגדים חדשים כי אם היה מתקן בגדים ישנים. ישב החייט בבית הרב וישרת אותו, כי אשה ובנים לא היו לו. הרב ישב על כסא ההוראה ומשא העם כבוד עליו, כי רב הוא, ויצר לו מאוד, כי טרחת הציבור מנעה אותו מלימוד התורה וגם הפריעה אותו מעבודת הבורא. ויתן אל לבו לעזוב את העיר ולהתבודד ביער, למען יוכל לעבוד את ה' כאשר עם לבבו. גם החליט לקחת אתו את החייט המשמש אותו בכדי שיוכל לשרתו גם שם.

פעם קם הרב משנתו לסדר תיקון חצות כמנהגו, וירא את החייט והנה הוא שוכב על משכבו וישן שינה עמוקה. החשק לעבודת הבורא בער בלב הרב כאש ויגש אל החייט ויעירהו משנתו ויאמר אליו: 'קום וטול ידיך, ואגדך דברי'. וייקץ החייט בבהלה ויטול ידיו ויבוא אל הרב וישאלהו מה הדבר שברצון הרב להגיד לו. ויען הרב ויאמר: 'חשקה נפשי מאוד בעבודת ה', ופה בעיר לא אוכל למלאות זאת, על כן אמרתי לעזוב את העיר ולעבור ליער ולעבוד שם את האלקים כלבבי!'

ויאמר אליו החייט: 'מי ישרת את כבוד תורתו שם? מי ילך אחרי היערה לחיות שם חיי בדידות?' ויאמר הרב: 'אתה האיש, הלא אשה ובנים אין לך ואתה יושב פה לבדך, ורצוני שתבוא אתי היערה לשרתני!'

ויאמר החייט: 'איך נחיה שם? הלא אין ביער אף סוכה למחסה מחורב ולמסתור מזרם ומטר!'. ויען הרב ויאמר: 'אתן לך כסף ואתה תקנה את כל הדברים הנחוצים לבנין הסוכה!'

לא ישב בטל. הוא ישב בסוכתו וחזר על הכתובים שלימדוהו הרב. ויהגה בתורה יומם ולילה, ויבך תמרורים לפני אלקים ויאמר: 'אנא השם! האזינה שוועתי וחנני דעת ובינה לדעת ולהבין את דברי תורתך הקדושים'. ויענה את בשרו ונפשו וישב בתענית כל ימי השבוע - לחם לא אכל ומים לא שתה, רק משבת לשבת. הרב לא ידע מאומה מכך, הוא ישב והגה בתורה והביע תודה לא"ל עליון, שעזר לו לשבת במנוחה, ואין איש מפריע אותו מעבודתו.

בימים ההם חי בעיר אלמונית רב, גדול בתורה וירא שמים, וגם נפשו נכספה להתרחק משאון העיר ולהתייחד עם אלקים בלב שלם. ויצא מעירו וילך אל היער שם ישב הרב עם משרתו. ויהי כראות הרב היושב בעיר את האיש הבא לקראתו, שמח מאוד בקרבו ויאמר: 'ברוך השם שהקרה לפני את האיש הזה, ואקיים על ידו מצות הכנסת אורחים'. גם המשרת שמח מאוד כאשר שמע שהאיש הבא רוצה לשבת אתם יחד, כי אמר בלבו: 'מהיום והלאה אשמש שני רבנים'. וירץ בשמחה וגיל, ויבשל תבשיל עבור שניהם. וישכס בבוקר, ויקח את כלי הבנין אשר לו, ויבן סוכה לאורח, ויכן לו שולחן מיטה וכסא. וישרת את שניהם באהבה ובשמחה.

הרב האורח היה איש תם וישר, אך מהיר לכעוס ולעתים קרובות שפך חמתו על החייט אם לא עשה דבר כטוב בעיניו. מדי פעם היה גוער בחייט והלה החריש או התנצל לפניו. לימים סר הרב הזקן אל חברו לשוחח אתו בדבר הלכה ושמע את הרב גוער בחייט ומכלים אותו כאחד הריקים. ויהיה הדבר למורת רוח הרב, אך הוא עצר בנפשו. כאשר יצא החייט מאהלו, הוכיח את חברו בדברים קשים ואמר: 'אם אין אתה חס על כבוד איש תמים, הרי עליך לחוס על נפשנו. הלא הוא משרת אותנו ומספק לנו כל צרכינו, ומה נעשה אם יעזוב אותנו וילך

בשבילך ואני אשב לי לבדי ואעבוד את אלקים בתוך אהלי, ואתה תשב בתוך סוכתך ותעשה את מלאכתך'. ויעש החייט כדברי הרב ויבן גם לו סוכה ושם אפה ובישל והכין את כל צרכם.

ישב הרב בסוכתו ועסק בתורה ועבודה ושעה אחת ביום הקדיש למשרתו הנאמן ללמדו תורה כאשר הבטיח לו. התחיל מבראשית ופירש לו פסוק פסוק והחייט היה חוזר ושונה על לימודו בכל עת מצוא. ככה עשו ימים רבים. החייט שירת את הרב והרב לימדוהו תורה.

ברבות הימים הגיעו אל הפסוק: "וילך ראובן וישכב את בלהה פילגש אביו" (בראשית לה, כג), והרב ביאר לו את הכתוב כדרכו. אחר כך בא החייט אל סוכתו ושינן את הפסוק כמה פעמים. והיה בקוראו את המילים והתעמק במשמעותן, אמר בלבו: 'הלא הרב אמר לי פעם, כי לאברהם היו שני בנים, אחד צדיק ואחד רשע. ליצחק גם כן היו שני בנים, אחד צדיק ואחד רשע. רק ליעקב היו שנים עשר בנים והם היו כולם צדיקים ותמימים, ועתה אני קורא בתורה הקדושה שראובן בנו בכורו של יעקב אבינו עשה כדבר הרע הזה'.

ויהי בערב, כבואו אל הרב לשרתו, וישאלהו לאמר: 'מורי ורבי! איך אמר לי כבודו כי בני יעקב היו כולם צדיקים - הלא התורה מעידה על ראובן הבכור, שחילל את יצועי אביו'. ויגער בו הרב ויאמר אליו: 'עייני בפירוש רש"י שם ותבין את כוונת המקרא'. ויצא החייט מאת פני הרב ויבוא אל סוכתו וישם עינו בפירוש רש"י, אך לא ידע לקרוא בו.

מאותו יום והלאה לא בא עוד אל הרב ללמוד, כי אמר בלבו: 'למה לי ללמוד אם אין אני מבין את טעם הדברים? הרב הצטער על הדבר אך התנחם ואמר: 'גם זו לטובה. מעכשיו לא יפריעני עוד מעבודת האלקים'. גם החייט

אשר תבקשו. ויהי כבוא האנשים היערה ויראו סוכה אחת מרחוק ויגשו אליה. וירא אותם הרב היושב בסוכה וירץ לקראתם ויאספם אל ביתו בחדוה רבה, כי זה ימים לא ראה פנים חדשות.

כאשר שמע החייט שהגיעו אורחים מיהר לשאול בשלומם ומיד הכין כיבוד ועשה להם מטעמים. גם הרב הזקן בא אל האורחים הנכבדים, והשתעשע עמם בדברי תורה. בתחילה דיברו האורחים עם הרב שהתאכסנו בסוכתו וראו שהוא גדול בנגלה ובנסתר, ומצא חן בעיניהם. אולם כאשר בא חברו הרב הזקן לקבל את פניהם והתחילו לדבר גם אתו בדברי תורה, ראו כי הוא עולה על הרב הראשון בחריפותו ובקיאיותו, ולא רק בנגלה עולה הוא עליו לאין שיעור, כי אם גם בתורת הסוד. וישמחו שליחי עדת בבל, ולבם נתמלא שמחה בראותם כי שניהם טובים לשבת על כסא הנשיאות.

לעת ערב ביקש הרב הזקן רשות מאת חברו הרב לכבד את האורחים באהלו. ויאות לו הרב בלכתו אל אהלו, סר הרב הזקן אל סוכת החייט ויאמר אליו: 'הכן ארוחה בשביל האורחים, כי יסעדו אתי הערב'. ביקש החייט מאת פני הרב לצרף גם אותו לסעודה, ברצותו גם הוא לקיים מצות הכנסת אורחים. הרב הרהר קצת ואחר אמר: 'קחם אל סוכתך ושמח אתם כטוב בעיניך וגם אני אבוא להשתתף בשמחתך'. ויאספם החייט אל סוכתו, ויאכלו וישתו יחד, ואחר הסעודה אמר להם: 'הלא עיפיים ויגיעים אתם מעמל הדרך, שכבו נא בין עצי היער ומצעכם יהיה הדשא, המשיב נפש בטוב ריחו'. אף כי פחדו תחילה מחיות היער. שכבו על העשב הרך, כי הוא עמד עליהם לשמרם, וכעבור רגעים מספר נפלה עליהם תרדמה ושנתם ערבה להם מאוד.

לו? ויען הרב השני ויאמר: 'כן דיברת אדוני הרב, לא אוסיף עוד להרים קולי עליו'.

עברו ימים ויבוא הרב הזקן שנית אל חברו להמתיק אתו סוד וגם החייט שבא אליו באותה עת לעשות את עבודתו נכנס לאוהל בשעת השיחה. התנפל עליו הרב ושפך עליו חמתו, על אשר בא להפריע אותם. ישב הרב הזקן ולבו נמס בקרבו, ובצאת החייט אמר לחברו: 'הלא הבטחת לי שלא תוסיף לגעור בו ומדוע אין אתה מקיים את הבטחתך?' ויאמר לו הרב בבושת פנים: 'כנים דבריך, אך מה אעשה? איני יודע למשול ברוחי כך הוא מזגי ואין אני יכול לשנותיו'. חילופי דברים כאלה היו לעתים תכופות בין שני הרבנים, אך הכל נשאר כבראשונה, אבל החייט לא שת לבו לגערת הרב והמשיך לשאת בעול העבודה ושירת את שני הצדיקים בשמחה רבה. ככה ישבו שני הרבנים בין עצי היער, עסקו בתורה ועבדו את ה' איש לפי דרכו.

בעת ההיא מת הנשיא בבבל, ובני בבל ביקשו להם נשיא אשר ילך לפניהם, ויבקשו גאון בתורה מופלג בנגלה ובנסתר ומיוחס מגזע קדושים. ויבחרו בשני חשובי העדה, לומדים מופלגים, ללכת לבקש להם איש כרצונם. ויסעו המשולחים מעיר לעיר, ממדינה למדינה ויבואו אל העיר הקרובה לעיר שם ישבו שני הרבנים עם החייט משרתם. ויסורו אל רב העיר וישאלו את פיו אם הוא יודע איש, אשר נאה לו להיות נשיא בבבל.

ויאמר להם הרב: 'את האיש אשר אתם מבקשים לא תמצאו בנקל, אך לא הרחק מכאן, מהלך פרסאות מספר, יושבים ביער שני רבנים מפורסמים, גדולי התורה והיראה, לכו שמה, אולי תמצאו ביניהם את

ואשאל את פיו וכאשר יורני כן אעשה. ויבוא אל סוכת החייט, ויברכהו לשלום, ובטרם ישאל את פיו אמר לו החייט: 'לכו לשלום, כי הגיע מועד, והאנשים האלה שליחי דרחמנא המה'. עמד הרב נבהל ומשתומם לשמע הדברים היוצאים מפי משרתו הנאמן, ויבך בכי רב, ויפרד ממנו בשלום.

אחר הדברים האלה באו שני הרבנים אל האורחים ויאמרו להם: 'רואים אנחנו כי מה' יצא הדבר, על כן החלטנו לבוא אחריכם'. וישמחו האנשים מאוד.

ויסעו השליחים וילכו לדרכם ויבואו בבבל ויספרו לבני העיר את כל המוצאות אותם, עד אשר עלה בידם למצוא שני גדולי הדור הראויים לשבת על כס הנשיאות. שמחו בני בבל והודו לאלקים על אשר הקרה לפני שלוחיהם שני צדיקים גדולים מופלגים בתורה ויראה, שימלאו את מקום הגדולים שהלכו לעולמם, ויתכוננו לקבל את פניהם ברוב הדר ושמחה...

ויהי בנסוע האנשים וילכו שני הרבנים אחריהם וישוחחו ביניהם בדברי תורה. בראשונה עסקו בהלכה, אחרי כן עברו לאגדה, עד אשר התחילו לדרוש בפרדס הקבלה. תוך כדי התעמקותם בתורה תעו בדרכם ולא ידעו איפה הם. וילכו שלשה ימים ושלשה לילות בדרך לא סלולה. והיה ביום השלישי לפנות ערב וישאו עיניהם ויווכחו כי תעו בדרכם, ולא ידעו אנה לפנות. ויתחזקו בלבם ויאמרו: 'אכן תעינו וסורנו מן הדרך הסלולה, אך נלכה נא וה' יהיה בעזרנו. רחם ירחם עלינו ויורנו את הדרך הנכונה'.

ויהי בלכתם ויראו מרחוק ארמון גדול ונורא, ויקרבו אליו. באו אל הארמון הבנוי לתלפיות, ומצאו גדר אבנים מסביב. הקיפו את הגדר, ויראו שער ועליו כתוב באותיות מאירות: 'זה השער לה' צדיקים יבואו בו'. אולם השער היה סגור. ויאמר הרב מעיר אלמונית: 'מדוע לא

בבוקר השכם, עת הפציע השחר, העיר אותם החייט משנתם והביאם אל סוכת הרב, אליו סרו בפעם הראשונה. וישאלם הרב אם ערבה להם שנתם ואיפה אכלו אמש. ויענו ויאמרו: 'אכלנו אצל המשרת ושנתנו ערבה לנו מאוד, כי שכבנו על העשבים הנותנים ריח גן עדן'. לא יכול הרב להתאפק, וירץ בחרי אף אל הרב הזקן ויצעק חמס ויאמר: 'מה עשית לי? לי לא נתת לקיים מצות הכנסת אורחים, ותקח את האנשים מביתי ותשלחם אל החייט הנבער מדעת'. ויען הרב הזקן ויאמר: 'שים אל לבך, כי אנחנו עובדים את ה' בתורה ותפילה והחייט הזה איש בער, שאינו יודע אף להתפלל כהוגן, וכאשר ביקשני לזכותו במצוה זו, נכמרו רחמי עליו ועשיתי כרצונו ולמה זה תכעס? כשמוע הרב את דברי חברו הזקן, נחה דעתו וילך וישב אל ביתו.

ישבו האורחים ביער ימים מספר, וראו כי שני הרבנים הם גדולים בתורה וביראה ויאמרו להם: 'אדונינו ומורינו! באנו אליכם בשם עדת ה' אשר בבבל, נדדנו בין עמים ועברנו ארצות ולא מצאנו את אשר ביקשה נפשנו. ועתה כאשר הקרה ה' לפנינו, תלכו אתנו כי רק אתם ראויים לשבת על כס הנשיאות של בבל. אך דבר אחד עוד לא ברור לנו כעת - מי מכם ישב על כס הנשיאות ומי יהיה אב בית דין. אולם עליכם להשאיר את הדבר לאנשי העיר וכאשר יבחרו כן יקום דברי'.

ענו הרבנים ואמרו: 'לא נוכל לענות לכם רע או טוב. תנו לנו ימים מספר, נתיישב בדעתנו, ואחר נשיב לכם תשובה ברורה'.

ויאמרו האנשים: 'נשב פה אתכם עד אשר נקבל מענה מפיכם'.

ויצר להרב הזקן לעזוב את היער, בו ישב במנוחה ושקד על התורה באין מפריע, ויאמר בלבו: 'אלך אל החייט, יהודי כשר ותמים,

את אשר ביקשו. וישבו על עקבם, ויאמרו לבוא שנית אל הארמון שממנו יצאו, אך לא מצאוהו. בצאתם לראות את ההיכל נעלם הארמון.

ויעמדו על פני השדה ונפשם מרה עליהם ויבכו מקרב לב ויאמרו: 'את ההיכל לא ראינו, ובספרא דאדם קדמאה לא קראנו, אם כן למה הביא אותנו אלקים הנה?' וירבו בבכי עד כי נלאו להרים קול ויפלו על פניהם ארצה, וישכבו על פני אחד הצורים.

ויהי בשכבם, וישאו את עיניהם ויראו והנה צור סלע ובו מקוה מים, ויפשטו את בגדיהם וירדו למקוה ויטבלו את בשרם. ויקרא קול מן הצור לאמר: 'בני! רב לכם, כי טבלתם בבארה של מרים!' ויהי כי המשיכו לבכות יצא שנית קול מן הצור וקרא: 'מנעו עיניכם מבכי, רב לכם, כי לאו כל אדם זוכה לכך, ואתם זכיתם להיות בחייכם בהיכל קן ציפור!' (בזוהר הקדוש, שמות דף ז ע"ב, מובא שהוא היכלו של משיח).

כשמוע הרב הזקן את הדברים האלה, התחזק ואמר לחברו: 'נקום ונודה לאלקים על החבלים שנפלו לנו בניעמים וזכינו לראות את כל הנפלאות האלה.'

ויקומו ממקומם ויראו איש הולך לקראתם. ויקרא אליהם האיש ויאמר: 'בואו אחרי ואראה לכם את הדרך הנכונה'. הלכו אחריו ובאו אל בבל. הצופים אשר עמדו על החומות לשמור את העיר הודיעו תיכף ומיד לבני העיר ששני הרבנים הולכים ומתקרבים. יצאו ראשי העדה ושאר נכבדי העיר לקראתם ברכב ובסוסים ויאספו אותם העירה בשמחה ובששון והעיר בבל צהלה ושמחה.

בצאת הרבנים את היער נשאר שם החייט ולא עזב את בקתתו, וישן את כל הפרשיות אשר לימדהו הרב הזקן. כאשר הגיע אל הפסוק: 'וילך ראובן וישכב את בלהה פילגש אביו' שפך את לבו כמים, ויתפלל לאלקים

יפתח השער גם לנו! ויגש אל השער וידפוק בחוזקה ויאמר: 'יפתחו שערי צדק!'

ויפתח השער, ויבואו אל הארמון פנימה ויראו את יקר תפארתו: מרצפתו אבנים יקרות, חלונותיו כדכוד, קירותיו ספירים, והתקרה משוחה בששר ומצויירת כפתורים ופרחים מחמד לעין. ויעמדו בחדר הראשון, והוא גדול ורחב כל כך, עד שאין העין רואה את קצהו, והחדר ריק אין בו איש. ויפול עליהם פחד אלקים, ולא ידעו אנה לפנות. וילכו חצי יום עדי בואם אל הקיר השני, ויראו פתח גדול ורחב ובדלתו מפתח גדול של זהב. ויפתחו את הדלת והנה לפניהם חדר גדול מאוד, כפליים מהחדר הראשון. ויבואו פנימה ויתפלאו על רוב גודלו ויופיו ויראו שולחן גדול ויפה עומד בתווך ושני כסאות על ידו. ויגשו אל השולחן וימצאו שם ספר סגור בשני ווי זהב וחתום בחותם צר בשני הלוחות. ויקראו על לוחות הספר כתוב לאמר: 'ספרא דאדם קדמאה' (הספר של אדם הראשון).

וינסה הרב מעיר אלמונית לפתוח את הספר ולא יכל, ויאמר אל הרב הזקן: 'מדוע כבודו מחשה? באנו למקום הנורא הזה, ויש לנו הזכות לראות את ספרו של אדם הראשון, ואין אנו יכולים לקרוא בו'. וימרר בבכי, ויצעק צעקה גדולה והזקן עמד לידו והחריש.

ויהי בעומדם ליד השולחן נשאו את עיניהם ויראו מפתח זהב, משופץ אבני שוהם וברקת, נוצץ מרחוק. וימהר הרב אשר התאמץ לפתוח את הספר, כשהרב הזקן הולך אחריו ויקח את המפתח ויפתח את הדלת, ויבוא אל חדר שלישי, גדול פי עשרה מקודמיו, ומצטיין ביופיו פי מאה, מאשר החדרים הראשונים. לפתע הופיע לעיניהם היכל מלכים, בנוי מאבני ספיר. החליטו לצאת את הארמון בכדי לראות את ההיכל אשר נראה להם מרחוק. הלכו בשדה וישוטטו אנה ואנה, ולא מצאו

לבן ומעלליו

שלא תרגיש שעבדו עליך אני מוכן לתת לך עכשיו את רחל, ואחר כך תעבוד בשבילה שבע שנים'.

כמה חדשים חלפו מהחופה, ובי"ד כסליו ילדה לאה ליעקב את בנו בכורו, ויעקב פנה ללאה ואמר לה תבחרי אֶתְּ אֶת־השם, ולאה בחרה את השם ראובן...

והתורה הקדושה מגלה לנו את טעם בחירתה: "וַתִּתֵּן לָאֵה וַתֵּלֶד בֶּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ רְאוּבֵן כִּי אָמַרְהָ כִּי רָאָה ה' בְּעֵבְרֵי כִּי עָתָה יֵאָהֲבֵנִי אִישִׁי" (בראשית כט, לב).

שלוש וחצי שנים עברו מאז, וראובן הקטן ביקש מאביו יעקב רשות

בשנת 2185 לבריאת העולם, הגיע יעקב אבינו, בן השבעים ושבע, לעיר חרן. ושם הוא ניגש לביתו של לבן, וביקש ממנו: תן לי את בתך רחל לאשה.

לבן, בטבעיות, דרש ממנו בתמורה 2555 ימי עבודה!

שבע שנות העבודה הסתיימו. ויעקב ניגש לקבל את שכרו. ולבן הרמאי, כהרגלו, רימה אותו והביא לו את לאה.

יעקב ניגש ללבן ושואל אותו: 'למה רמית אותי?'

ולבן משיב בשלוה וברוגע: 'אין בעיה! אם אתה רוצה להתחתן עם רחל תעבוד עוד 2555 יום! וכדי

מעין החכמה

נפלה בגורלך. והיה בבואך אל העיר, תסור אל בית האלמנה וכאשר רק תביט בפניך תמצא חן בעיניה. אותה תקח לאשה ותלד לך בן יקר, ותקרא שמו יהודה'. ויגד לו ראובן את שם העיר ויברכהו לשלום וילך לדרכו.

אחר הדברים האלה, הוציא החייט שם מפיו, ומיד היתה לו קפיצת הדרך ויבוא אל העיר שאמר לו ראובן, אף כי מרחק רב הבדיל ביניהם. ויבוא העיר, ושם מצא את האשה האלמנה וישא אותה לאשה. ולתקופת השנה נולד לו בן, ויקרא שמו יהודה.

הוא הקדוש שנחקק שמו לדורי דורות 'רבי יהודה החייט' מחבר ספר מנחת יהודה (פירוש על ספר מערכת האלקות).

שיתן בלבו להבין את דברי התורה. וכי אפשרי הדבר שצדיק זה יחטא? אין זה אלא שהוא נבער מדעת ואינו משיג את דברי הכתוב.

תוך כדי בכיו הופיע לפניו איש אחד ואמר לו: 'אני ראובן בן יעקב, ראש שבטי ישראל, ומפני שחסת על כבודי, אבוא אליך ואלמדך תורה!' מאותו יום היה בא אליו לילה לילה והיה מלמדהו תורה, ומוסר לו את סודותיה, והדברים נחקקו בלבו, והיה למעיין נובע דברי אלקים חיים.

ברבות הימים אמר לו ראובן: 'כבר למדת תורה דיך, והגיעה העת לשאת אשה ולהוליד בן. ועתה לך אל העיר אשר אומר לך ושם תמצא אשה אלמנה, היא האשה אשר

כאשר הסתיימו שבע שנות העבודה הנוספות, פנה יעקב ללבו ואמר לו: ברוך ה', הסתיימו 14 שנות העבודה בעבור שתי בנותיך. ועתה אני רוצה לחזור לארץ ישראל.

ולבן מבקש ממנו: אל תעזוב אותי. אני מוכן לשלם לך בעבור העבודה.

ויעקב נשאר בחרן עוד שש שנים (בסך הכל הוא היה בחרן עשרים שנה).

ובהיות יעקב בן 97 הוא עוזב את חרון, ומתחיל במסעו לארץ ישראל. בדרכו הוא מגיע לסוכות ומתעכב שם 18 חודשים. ולאחר מכן, כשהוא כבר בן 99 שנה, הוא זוכה, סוף סוף, לחזור לארץ ישראל...

ושם הוא עומד בתפילה לפני הקב"ה ומבקש ממנו שיזכה אותו לישב בשלוה...

לצאת ולטייל בשדות. ובטויל הזה הוא מצא דודאים. וכמו שנאמר: "וַיִּלְךְ רְאוּבֵן בְּיָמֵי קִצִּיר חֲטִימִים וַיִּמְצָא דוּדָאִים בְּשָׂדֵהָ" (שם ל, יד).

ראובן חזר הבייתה והביא את הדודאים לאמו, לאה. באותה עת עמדה שם דודתו רחל, ומשראתה את הדודאים פנתה לאחותה לאה ואמרה לה: אחותי, את יודעת שעדיין לא זכיתי לפרי בטן, והדודאים הם צמח המועיל להריון, "תַּגִּי נָא לִי מִדוּדָאֵי בְּנֶה" (שם).

ולאה נתנה לה מהדודאים, וזה הועיל לשתיהן. לאה זכתה לבנה החמישי - יששכר. ורחל זכתה לבנה הראשון - יוסף.⁴

ונמצא שעל ידי הדודאים שהביא ראובן נסתבב שנולד יוסף...

אחרי עשרים שנות עמל...

מְגוּרֵי אָבִיו⁵ בְּאֶרֶץ פְּנֵעוֹן" (בראשית לז, א). וכתב רש"י (שם פסוק ב), וז"ל:

פרשת השבוע, פרשת וישב, נפתחת בפסוק: "וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ

מעין החכמה

"וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו" (בראשית לז, א) - יש לפרש בזה, כי ידוע במקום שיש השראת השכינה שם, אף שאחר כך נסתלק נשאר רושם הקדושה לעולם! והוא שאמר הכתוב: 'בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו, היינו באותו ארץ שהיה אביו עושה שם יחודים, וזהו 'מְגוּרֵי' לשון אסיפה ויחוד, כמו

4. **כך** כתב הגה"ק רבי זאב וולף ציטרון זיע"א (אגדות מהרז"צ, דף ל ע"ב ד"ה במדרש הדודאים).

5. **ונביא** כאן פנינה:

כתב הגה"ק הרב משה חיים אפרים מסדילקוב זיע"א (דגל מחנה אפרים - ריש פרשת וישב):

כאשר למד הרבי מליובאוויטש את דברי רש"י הללו, התפלא, ושאל שתי שאלות: 6. א. רש"י מבאר שהמילה 'וישב' משמעותה בקשתו של יעקב לזכות לשלוה. ואם כן צריך להבין למה נקרא שמה של הפרשה 'וישב'? וביתר ביאור:

שמה של הפרשה אינו מתאים לה לכאורה: המילה 'וישב' מסמלת שלוה וישוב הדעת, ואילו הפרשה עוסקת מתחילתה ועד סופה, בקשיים,

'וישב' - ביקש יעקב לישב בשלוה, קפץ עליו רוגזו של יוסף. צדיקים מבקשים לישב בשלוה, אומר הקב"ה: 'לא דיין לצדיקים מה שמתקון להם לעולם הבא אלא שמבקשים לישב בשלוה בעולם הזה'.

ומבואר מדברי רש"י, שיעקב אבינו לא היה צריך לבקש שלוה, כי הבקשה הזו לא מציאותית - אי אפשר לזכות גם לעולם הזה וגם לעולם הבא!

מעין החכמה

יצאתי לנסוע בחזרה לעירי, אניפולי. בדרך, בעת עוברי בעיר זאלקאווא, הגיע זמן תפילה. עצרתי, נכנסתי לבית הכנסת המקומי ונעמדתי להתפלל במקום פנוי שמצאתי. לפליאתי, היתה תפילתי אז זכה וברורה באופן רם ונעלה ביותר, אשר תאמה את תפילתו של הבעל שם טוב הקדוש.

לאחר התפילה, החילותי לחקור בדעתי אחר הסיבה שגרמה לי לזכות לכך, ולא מצאתי. הואיל וכך, התחלתי לדרוש מפני המתפללים האחרים, בני המקום, מי התפלל לפני באותו מקום שעמדתי בו. עד שנודע לי, כי בימים מקדם, בהם שימש הגאון הקדוש רבי אלכסנדר סנדר שור, בעל ה'תבואות שור' כרב העיר, היה עומד בעת התפילה במקום הזה. ואדע, כי מכחו של אותו צדיק זכיתי לתפילה כה זכה ונעלה...

6. **חמישה** חומשי תורה עם תורת מנחם (ריש פרשת וישב) לגאון הרב חיים מילר שליט"א.

שמגורה מלאה פירות נקראת כך מכיון שבה נאסף ביחד התבואה אל מקום אחד.

והוא שרימז כאן על היחודים קדושים שעשה באותו מקום, ובוודאי נשאר שם רשימא קדישא, ולכך ישב יעקב שם, כי המקום גורם, מצוה גוררת מצוה, וקדושה גוררת קדושה, וכמו שכתבו אנשי אמת יראי ה' על פסוק: "ובמושב לצים לא ישב" (תהלים א, א), כי המקום גורם ח"ו.

וכל שכן במקום שהיה קדושה, שהיא תופסת מקומה, כי מדה טובה מרובה, וגוררת תחינה ובקשה ותפילה ויחוד. והדבר הזה הוא נוהג תמיד בכל אדם ובכל זמן.

ובענין זה הובא בספר צנתרות הזהב (חלק ג - עמוד קלו, לגאון הרב מרדכי גרליץ שליט"א):

פעם אחת - סיפר הגה"ק רבי זושא מאניפולי זיע"א - לאחר ששהיתי זמן מה במחיצת אחי, רבי אלימלך, בליז'ענסק,

שלו עם העולם יהיה בשלוה בקלות
ובלי עגמת נפש.

לכן, גם יעקב אבינו כשחזר לארץ
כנען, ארץ מגורי אביו, ביקש
מה' שההתעסקות עם עולם הזה תהיה
בקלות ובשלוה.

אולם, החידוש אצל יעקב אבינו היה,
שהוא ביקש זאת רק עכשיו,
כאשר חזר לארץ כנען בגיל 99. אבל
הוא לא ביקש זאת כמו כל אדם, בגיל
הרבה יותר צעיר, כאשר מתחילים את
ההתעסקות עם העולם הזה.

שכן, לפני כן, יעקב לא הזדקק
לבקשה הזו: במשך שבעים
ושבע שנים הראשונות לחייו, הוא ישב
ליד הגמרא הקדושה, וחסה בצל כנפי
השכינה הקדושה. ולכן הוא לא היה
צריך לבקש שלוה מטרדות העולם.

וגם כשכבר הגיע לבית לבן והחל
בעשרים שנות עבודתו, הוא לא
ביקש שלוה. שכן, הוא קיבל על עצמו
ארבע עשרה שנה של עבודה קשה בבית
לבן, ובשש השנים שלאחריהן הוא עבד
עוד על מנת לצבור רכוש. לכן, אין טעם
לומר שהוא ביקש שם שקט ושלוה.

רק כאשר חזר יעקב לארץ כנען והתפנה
מכל החובות וההתחייבויות שהיו לו,

צרות, במתים וחטופים⁷ - כל העניינים
ההפוכים לגמרי מהמושג שלוה?

ב. מדברי רש"י נראה, כאילו צדיקים לא
זוכים אף פעם לישב בשלוה, ולכן מ'יד
קפץ עליו רוגזו של יוסף. אולם למעשה
לא כך היו הדברים. אלא אחרי שיעקב
ירד למצרים, הוא אכן זכה לישב בשלוה:

יעקב חי עוד 17 שנה טובות ומאשרות
עם כל בניו ונכדיו. וכיון שהיו אלו
השנים האחרונות של חייו זה מעניק טעם
טוב גם לכל השנים הקשות הקודמות.

כיצד הדבר מתאים למשמעות דברי
רש"י, שצדיקים לא זוכים לשבת בשלוה?

וביאר הרבי מליובאוויטש (שם) כך:

הבקשה של יעקב אבינו לישב בשלוה,
היתה בקשה פשוטה, בקשה
שכל אדם מבקש מה': שהעסק שלו עם
עולם הזה יהיה בשלוה.

כי באמת, עצם הקיום השוטף בעולם
הזה, בטרדות הפרנסה וכו', דורש
מהאדם מאמץ גדול, ולעתים גם עגמת
נפש, כמו שנאמר: "בזיעת אפיק
תאכל לחם" (בראשית ג, יט). ולכן, כל
אדם שיוצא אל העולם ומתחיל
להתמודד עם קשיי הפרנסה וכו',
מבקש מה' לישב בשלוה - שהעסק

מעין החכמה

7. יוסף ושמעון (שנלקח בשבי בידי יוסף, בפרשת מקץ).

כך היה עם יעקב: הנסיונות והקשיים שעבר, העלו אותו למדרגות גבוהות של קשר לה', ואז הוא נעשה ראוי לאותה שלווה נעלית שציפה לה. ואכן, אחרי כל הקושי והיסורים עם יוסף, נענה הקב"ה לבקשתו לזכות בשלוה: בשבע עשרה שנה האחרונות לחייו, במצרים, הוא חי חיי שלווה ורוגע.

כך יש לפרש, איפוא, את דבריו של רש"י - 'ביקש יעקב לישב בשלוה, קפץ עליו רוגזו של יוסף': יעקב ביקש לישב בשלוה. לכן קפץ עליו רוגזו של יוסף - כדי לעשות אותו על ידי הסבל, ראוי לישב בשלוה.⁸

וזו הסיבה שפרשתנו קרויה 'וישב': שכן אנו קוראים בה על הדרך שהביאה את יעקב לשלוה: הנסיונות והיסורים שהיו המסלול אל השלוה, הן בעולם הזה והן בעולם הבא. ונמשיך בדרכנו...

רוגזו של יוסף...

כאמור, כאשר הגיע יעקב לארץ כנען, הוא התפלל לישב

הוא ביקש, לראשונה בחייו, חיי שלווה, חיים ללא דאגות או מטלות אשר יפריעו לו בעבודת השם...

והקב"ה קיבל את בקשתו, ומכיון שקיבל את בקשתו 'קפץ עליו רוגזו של יוסף'. ונבאר עוד:

עלינו לדעת, כי היסורים והקשיים הבאים על האדם, יש בהם גם צד אחד של אור: הם מציבים בפני האדם אתגר שיכול להביאו לידי התעלות רוחנית, הבטחון וההתחזקות בקב"ה באותם שעות, יחד עם הזיכרון והביטול שהיסורים פועלים בו - עושים אותו ראוי למדרגות גבוהות.

לפעמים, כדי להשיג את אותן מדרגות גבוהות, מוכרחים לעבור תחילה מסלול יסורים, וכך נעשים ראויים לאותה התעלות ושלווה רוחנית. אולם לולי הקשיים לא ניתן לזכות באותה מדרגה.

המשיך הרבי מליובאוויטש (שם) ואמר:

מעין החכמה

מכאן אנו למדים עד כמה חשוב שנקש מה' להביא לנו את הגאולה האמיתית והשלימה מיד. כפי שאומר המדרש (ילקוט שמעוני, תהלים - רמז תשלז): 'אפילו אין ביד ישראל אלא הקיווי (התקוה למשיח), כדאי הן לגאולה בשכר הקיווי'.

8. המשיך הרבי מליובאוויטש (שם) ואמר: **בקשתו** של יעקב לישב בשלוה' התמלאה בסופו של דבר, בשבע עשרה שנה האחרונות לחייו, בהן חי חיי שלווה בארץ מצרים עם ילדיו וכדו'. אולם היא הושגה אך ורק עקב פנייתו הכנה אל הקב"ה, לישב בשלוה'.

בשלוה. והקב"ה ששמע את תפילותיו, קשר אמיתי⁹ ודביקות נצחית בו סלל לו את הדרך ליצירת

מעין החכמה

השתקמותם של הפליטים, התגלה הרבי בשיא יפעתו ועוצמת מסירות נפשו.

ללא כל בסיס כלכלי, ללא כל חסות של גוף או גורם, ליקט הרבי את הילדים הרכים אחד אל אחד, הביאם אל ביתו בהצהירו בפניהם, באומר ובמעש: מהיום והלאה אני אביכם! לא היתה זו אמירה נאה גרידא, על מנת להרגיע או לעודד, הרבי התכוין לכך במלוא הרצינות. גם כעבור עשרות שנים, כשהתכתב עם אותם יתומים, הוא מכנה אותם: 'ילדי'.

במשך הזמן, ראה הרבי לנכון להעביר את משפחתו בת מאתים הילדים לבוקרסט, בירת רומניה. שם פתח מעון גדול עבור יתומי המלחמה, והמשיך - ביחד עם אשתו הרבנית - במעשיו הכבירים, טיפח וריבה את הילדים הרכים, בנה את נפשם השסועה, איחה את הקרעים ושיקם את הלבבות הנשברים. הוא נקשר אל הילדים בעבותות אהבת אמת, והם השיבו לו אהבה בשפתם המיוחדת, נעדרת החנופה והשקר.

אולם בשנת תשי"ח, העיבו עננים שחורים על הרבי ובינוי. המשטר הקומוניסטי הארור הכריז על הלאמת כל בתי הספר והמוסדות הקהילתיים. ברשעם חפצו ל'האיר' את נשמות הילדים ולחנכם על אדני השיוון, לאורו של הצורר סטאלין ימי"ש.

לא יקום ולא יהיה! - הכריז הרבי, קָבַל עִם, ועדה. ילדי צריכים לאכול אוכל כשר, לשמור שבת ולהתחנך כיהודים טובים, להמשיך את המורשת שחפצו הרשעים לגדוע, ואתם תחפצו להוציאם לשמד! היה לא תהיה!

9. האדמו"ר מסקולען, רבי אליעזר זוסיא פורטוגל זצ"ל, היה מפורסם באהבת ישראל העצומה שלו. לאחר מלחמת העולם השנייה אימצו הוא ואשתו בעצמם כמאתים ילדים ודאגו לצרכיהם הפיזיים והרוחניים.

הארגון שהקים 'חסד לאברהם', פעל לטובת אלפים אשר היו זקוקים לעזרה באותו הזמן, ותחת השגחתו והדרכתו של בנו וירושו, רבי ישראל אברהם פורטוגל, סייע ליהודים שהגיעו מעבר למסך הברזל ומאיראן, והיה דוגמא ומופת לארגונים נוספים שעסקו באותו התחום.

באמתחת כתביו של הגה"צ רבי משה רוזן זי"ע"א - הרב הראשי לרומניה נמצא הסיפור הבא (הובאו דבריו ב'המבשר התורני', גליון 33 - עמוד כג):

מלחמת העולם השנייה הסתיימה, אבחת שכול, יתמות ואבדן נשמעה מערבות טראנסניסטריה. גיא הריגה וצל מוות לרבבות יהודים, שנפחו את נשמתם ברעב ובצמא, מתוך אותו 'בית קברות ענקי' צצו ועלו ניצנים, מאותם אלפים ורבבות שהיו ואינם עוד, ילדים רכים, שנולדו אל תוך המוות, אט אט שבו מן הגולה הדוויה. אך 'שבו' אינו הביטוי ההולם, שכן ליתומים מסכנים אלו לא היה, לכאורה, לאן 'לשוב'...

כאן על רקע איום ונורא זה, הופיע הצדיק מסקולען כמלאך מושיע. אם כבר במשך שנות המלחמה, תחת אפם של הצוררים, הכביר פעלים לעזרה וסעד לשארית הפליטה, הרי עתה עם שוך המלחמה הנוראה ותחילת

חסרת הגבול שהרעיף עליהם הרבי ברחמי - ניטעו בהם כיתדות, שאף רוחותיו הסוערות של הממשל והמשטר הרומני, לא יכלו להן.

המשטרה יצאה וידה על התחתונה. השוטרים נראו מגוחכים והם

הרימו ידים נוכח הילדים העקשניים ו'המרדניים'. החזית עברה לכיוון אחר. הרבי נעצר... הצדיק התמים, הושם מאחורי סורג ובריח. סוללת עסקנים ורבנים ניסו להכביד פעלים, להפעיל לחצים על גורמים שונים. הרב הראשי לרומניה - רבי משה רוזן - הגיש תזכיר בקשה לסגן שר הפנים הרומני. כעבור שבועות מספר, הוא נקרא על ידי 'ראש הוועד היהודי הדמוקרטי' (ארגון דומה ליבסקציה הרוסית הנודעת לשמצה), יהודים שהפנו עורף לעמם ושיתפו פעולה עם הממשל הקומוניסטי, וכך אמר לו: עשית טעות גדולה, התערבת בענין פנימי חמור ורגיש. דע לך, הוסיף בנימת שנאה: הרב פורטוגל לא יראה עוד את אור היום...

אולם, כשחזר הרב הראשי לביתו, קידמה אותו שיחת טלפון מפתיעה: 'כאן אליעזר זוסיא פורטוגל... הרב היה המום, 'שחררתי ב"ה לביתי, רציתי להודות לך על מה שעשית למעני'...

'הלחם השחור שקיבלנו, הציל אותי ממוות ברעב, סיפר הרבי על הישרדותו במעצר, בעוד שאוכל כשר לא הורשו להעביר אליו. 'אבל רזיתי כל כך, עד שהם הזעיקו רופא שיבדוק אותי. הרופא החליט לקנות עבורי - מן מעט הכסף שנמצא בכיסי בעת המעצר - מחצית הקילו ענבים. זה היה דבר נפלא, מחסד ה' ורחמי עלי! - ומדוע כה הפליא הרבי המיוסר את אשכולות הענבים שקיבל.

'הגע בנפשך, המשיך הרבי וסיפר, הנה בליל שבת קודש יכולתי לקדש על מנת

החלה מלחמה, מלחמה של ממש. לכאורה, הכחות אינם שקולים. יהודי בודד ניצב בגפו מול סוללת המשטר והממשל. אולם, כאשר יהודי זה דבק בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו בבורא עולם, שונים הם פני הדברים...

כאשר ראו השלטונות כי בטוב לא יוכלו להסתדר עם הרבי העקשן והשמרן, עירבו את זרועות המשטרה אשר לא שעו לקול בכיותיהם של היתומים הרכים, שזה לא מכבר סיימו לְבכות את הוריהם, העלו אותם השוטרים באכזריות חסרת מעצורים על משאיות, והעבירו כולם כאחד אל בנין אחר. 'כאן תתחנכו כבני אדם!' סיננו לעברם בשנאה יוקדת. הילדים רוכזו באולם גדול, בהמתנה לסיווגם בין המוסדות הממלכתיים.

כעבור שעה, נכנס מנהל בית היתומים הממשלתי, על מנת לסקור את 'חניכיו' החדשים, ולתדהמתו לא היה קץ. הוא נותר רגעים מספר כהלום רעם, ניצב על עומדו כאשת לוט:

האולם היה ריק... איש לא ידע כיצד ואיך, אך המציאות היתה חזקה מכל דמיון: הילדים אינם...

שוב הוזעקו כחות משטרה מוגברים, שהחלו ב'מסע ציד' - כפשוטו. בין הככרות והרחובות הסואנים ובסמטאות הצרות, במבואות אפלים ובמרתפי טחב, בגינות הציבוריות ובחצרות, נאבקו שוטרים עם עדות ילדים שְׁיָלְלו בקולי קולות: אנו רוצים להשאר יהודים!...

הדבר היה לפלא עצום, ילדים רכים שאין להם מאומה בעולמם, מסרבים להיכנע לשוטרים מאיימים, הכל בגלל נאמנותם לה' ולעבדו - 'אביהם' הצדיק הרחום, בו ראו את כל ישותם ומהותם. האהבה העצומה והמסירות

וכך היה המסלול:

כאשר התיישב יעקב בארץ כנען היה יוסף בן שבע שנה. והנה, להפתעתו הוא מבחין שישנה יריבות

בין האחים (כמובן שלא במושגים שלנו, אלא במושגים אלקיים ועליונים), בניה של לאה מכנים את בנייהם של בלהה וזלפה 'בני השפחות'.

מעין החכמה

"אודה" ה' מאוד בפי ובתוך רבים אהללנו, כי יעמוד לימין אביון להושיע משופטי נפשו" (תהלים קט, ל-לא).

הניגון החל ממלא את כל ישותי, כל עצמותי תאמרנה. החוקר הטיח את שאלותיו - ואני לא קלטתי מילה מדבריו. הוא הרגיש שאינני מקשיב לו וגער בי, וככל שהוא צעק יותר, כך יראתי שהנני עומד לאבד את הניגון, נאחזתי בו ביתר שאת והתרכזתי בו בכל נימי נפשי...

החוקר החל חובט בי בעוז, ומרט את פיאותי בזעם. חששתי שמא הכאב ישכיח מלבי את הניגון, ולכן בכל ישותי הייתי לאחד עם הניגון, מילותיו ומשמעותו, עם האמונה והאהבה לה' הטוב.

לשוא התעופפו המהלומות, לחינם זרם הדם על פני. שאגות הצורר אבדו אל מול התרוממות הנפש שאפפה אותי. הניגון ניצח את החוקר...

בפשטות האופיינית לו, סח הרבי את הדברים, ופשטותו הוסיפה אור ללפיד האש הבוער שניבט מכל תנועה ומילה שלו. לפיד בוער באש של אמונה יוקדת, של אהבה ללא מְצָרִים לה' ולעם קרובו...

האלקים שהחוקר סירב להאמין בו, עמד לימין אביון והושיע משופטים את נפשו. והניגון המשיך להתנגן ולנגן, ועדיין הוא מנגן ויד ה' עליו, ועל אלפי החוסים בצילו...

הלחם השחור שקיבלתי, אבל במוצאי שבת לא היה לי על מה להבדיל, והנה הענבים הללו הצילוני! סחטתי אותם והבדלתי על היין!

אלו היו דאגותיו - ושמחותיו של הרבי מסקולען במעצר הרומני האכזר.

הרבי ממשיך בפעליו הכבירים, המשטר ואיומיו בעיניו כקליפת השום. מסייר בכל רחבי רומניה, מעודד ומחזק, מלבה את הניצוץ היהודי בניגוניו הנפלאים הפורטים על נימי הנפש...

באור לראש חודש ניסן תשי"ט, נעצר שוב הרבי עם בנו, רבי ישראל אברהם פורטוגל. והפעם, היה זה רציני ביותר. השלטונות עמדו על שלהם, להכריע את הרבי העיקש, עד הסוף. לא הועילו השתדלויות נמרצות ואף לחצים בינלאומיים. הרבי נמק בכלא, מתייסר ביסורי תופת. בריונים שהוכשרו במיוחד לתפקיד, היכו אותם באכזריות ותלשו את שערות זקנם...

הייתי בעיצומה של חקירה - סיפר הרבי לימים - לאחר שעות רבות של יסורי גוף ונפש איומים, עמדתי לפני החוקר באפיסת כחות גמורה, הרגשתי שאני מתמוטט. לפתע, בתוך תוכי, חשתי בניגון המתרקם לאיטו. הניגון עלה מתוכי בנחת, ובמתון, הזדמר מתוככי הלב, וברגשותי התאמתיו לפסוקי נעים זמירות ישראל, המילים הטהורות זרמו אל נשמתי כשהן מתארות בדיוק את המצב בו הייתי שרוי ואת התקווה היחידה בה אחזה נשמתי בשארית כחותיה:

פרשת וישב - הגחלים מתלכות ונעשות מדורת אש!

בלדתה. וכמו שנאמר: "וַתִּמַּת רַחֵל וַתִּקְבֹּר בְּדֶרֶךְ אַפְרָתָה הוּא בֵּית לָחֶם" (שם לה, יט)...

ויעקב אבינו שעד עתה התגורר באוהל רחל, עבר להתגורר באוהל בלהה... וראובן נפגע, אבא שכח את אמא שלי לאה? ולכן הלך והעביר את חפציו של יעקב מאוהל בלהה לאוהל לאה.

המעשה הזה גרם לפגם עצום בעולמות, ובעקבות כך, נלקחה הבכורה מראובן וניתנה ליוסף...

ראובן הכיר בחטאו והבין שעליו לחזור בתשובה, ובין כל המהלכים שהוא ביצע, הוא לבש שק על בשרו והחל בסדרה ארוכה מאוד של צומות ובכי...

ושב חלפו השנים...

הגחלים מתלכות ונעשות מדורת אש!

חלפו ימים והאחים הלכו לרעות את צאן אביהם בשכם והתעכבו מלשוב, וכתב הגה"ק רבי שמשון רפאל הירש (בראשית לו, יב), שהשבטים הקדושים הלכו לשכם כדי לדון ביניהם כיצד צריך להתנהג עם יוסף! והטעם שהלכו דוקא לשכם, כי שם האירה באור נפלא, אור הרשימו של אהבת אחים!

ולתוספת ביאור: שם, בשכם, התגלה רגש האהבה הגדול של

יוסף שהזדעזע ניסה בכל יכולתו לתקן את המצב, ומכיון שלא הצליח - "וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת־דִּבְתֵּם רָעָה אֶל־אֲבִיהֶם" (בראשית לו, ב).

ופירש רש"י, שאחד מהדברים שיוסף הלשין על אחיו, שבני לאה 'מזולזלין בבני השפחות (בלהה וזלפה) ומכנים אותם 'עבדים'...

ובעקבות דבריו של יוסף, החל לבעור גחלים לוחשות בבית, גחלים הנקראות 'רוגזו של יוסף', אך למרות כל זאת, הם נשארו עדיין על אש קטנה...

בקושי שנה חלפה מאז שהתיישב יעקב בארץ כנען, ובדרך מסעו משכם, בין העיר בית אל לאפרת, תקפו את רחל צירי לידה. ושם ילדה רחל את בנימין, אך היא נפטרה

יוסף בן 17 שנה, והקב"ה שרצה להתחיל את גלות מצרים, שלח לו שני חלומות שהבעירו אש. הקב"ה שלח לו שני חלומות שהדליקו אש עצומה של קנאה ושנאה - "וַיִּשְׁנֶאוּ אֹתוֹ" (בראשית לו, ד), "וַיִּקְנְאוּ בּוֹ אֶחָיו" (שם פסוק יא)...

כמין חרם סמוי הוטל עליו - "וְלֹא יִכְלוּ דַבְּרוֹ לְשָׁלֹם" (שם פסוק ד).

החלומות גרמו לסכסוך שהיה, שיפרוץ בכל העוצמה והתוקף!

(שם לו, יג). ולמרות שיוסף ידע שאחיו שונאים אותו, רצה לקיים מצות כיבוד אב.

יוסף חיפש את אחיו ולא מצאם, "וימצאם וישב אתם בארץ גושן" (שם פסוק טו).

ויאמר מה תבקש" (שם פסוק טז)? ויאמר לו: "את אחי אנכי מבקש" (שם פסוק טז), והשיב לו שהם נמצאים בשכם. יוסף מגיע לשכם ורואה מרחוק את אחיו.

האחים רואים את יוסף מתקרב אליהם - "ויתנכלו אותו ויהימו" (שם פסוק יח).

ויאמר יוסף אל אחיו: "אל תיראו, כי אנה אני בא, ואתם עמכם. ואל תיראו, כי אנה אני בא, ואתם עמכם. ואל תיראו, כי אנה אני בא, ואתם עמכם..."

שמעון ולוי, שם עוד מהדהדת הצעקה הטהורה של "הכזונה יעשה את אחותנו" (שם לד, לא), שם פורש אור אהבת האחים לבני משפחתם,¹⁰ ולכן הלכו להסתופף בצילו של אותו רשימו גדול נורא ונפלא, וקיוו לשאוב תעצומות לב למען ההחלטה שנראתה להם נצרכת.

והשבטים הקדושים השיגו בעוצם מדרגתם האלקית, ובכח ראייתם הרוחנית, שיוסף חייב מיתה!

ובניתים, יעקב מחכה לבניו שיחזרו, והם לא חזרו, והתמלא דאגה לבניו ולכן ביקש מיוסף "לכה ואשלחך אליהם"

ראובן - אנה אני בא

הכל נלקח בחשבון, יוסף, אבא (יעקב), העתיד... העמל הנפשי מפרך, האחריות עצומה, אך גור הדין נחרץ: חייב מיתה!

גם ראובן משתתף עמם במשפט. לפני הרבה שנים הוגדרה מהותו בשמו: 'ראובן - ראו מה בין בני (ראובן) לבן חמי (עשיו)' (ברכות ז:)...

ופירש רש"י: עשיו מכר מרצונו, ומדעתו את בכורתו ליעקב, ולמרות זאת, לאחר מעשה, הוא בא בתלונה ליעקב למה גנבת את בכורתו.

בשיחה שמסר הגה"ק הרב ברוך מרדכי אזרחי זי"ע"א אמר (ברכת מרדכי, בראשית - עמוד תיג), וז"ל:

שבטייה יושבים על מדין, גדולי הדור יושבים למשפט. הנאשם הוא אח אהוב וחביב. ההתלבטות נוראה, יש לעקור כל רחש סוביקטיבי, כל נגיעה, לקלף, לחשוף את האמת, ולהציגה כך כמות שהיא.

והם מתעלים ומתדבקים בהקב"ה, ומשתפים אותו (רש"י - בראשית לו, לג) בדרגה העליונה ביותר שיכולה להיות.

מעין החכמה

עשרה מסרו נפשם ויצאו להילחם כנגד כ"ד אלף איש, עיי"ש.

10. אחר שקרה 'מעשה דינה', שמעון בן השלש עשרה ולוי בן השתים

את עלבון אמו תבע, ובכל זאת, 'פחזי דבוק היה באדרתו...

ועתה, בין צום לצום, באמצע מהלכה של 'תשובה', מבקש ראובן מאחיו הקדושים, כי יואילו לדעת ולהבין, כי אין תמורה למחשבה נוספת, אין תחליף לעיון נוסף, לעוד התבוננות אחת, למען לא ילכדו ברשת זאת של 'פחזי' ובקשתו מתקבלת!

רוח הקודש מעידה, כי כחה של התבוננות נוספת, רב כל כך, עד כי מניעת הפזיזות, מסוגלת לגבור גם על משפט שמים, ולהשיב את יוסף שלם אל אביו!

והם שומעים לדבריו של ראובן: "אל תשפכו דם השליכו אתו אל הבור הנה אשר במדבר ויד אל תשלחו בו" (בראשית לו, כב)!

נדבק הבור, גם ראובן בדקו, והבור ריק אין בו מים, ויקחוהו וישליכוהו הבורה, וראובן מיהר אל בית אבא, לעמוד לפניו לשרתו, ולהמשיך בעבודת חייו, לתת את נפשו בנתר, להתכבס, להיטהר, להמשיך לעיין ולעמול בסוגיית 'כיצד מתבוננין'...

ושם, על שפת הבור, שידוד מערכות, נערכת ההתבוננות הנוספת, וההתבוננות נותנת פרייה! והאחים מחליטים לשמוע לדבריו של יהודה: "לכו ונמכרנו לישמעאלים וידנו אל תהי בו כי אחינו בשרנו הוא" (שם פסוק כז)...

ואילו מראובן נלקחה הבכורה וניתנה ליוסף, ובכל זאת, הוא בסופו של דבר היה הגורם להציל את יוסף מהריגה. **'ראובן'** - כך קראה לו אמו לאה, אשר ראתה וציירה את קומתו של בנה ברוח קדשה. תשלוכת של הערכה בלתי מסוייגת לאח הצעיר, לאביו אבי האומה, ומשאבים בלתי נדלים של כחות נפש כבירים.

אין מילים לבטא, את תופעת ההשתחררות וההתעלות הזאת, לשעבד את הכל לאמת, ללא טרוניא וללא כאב. אדרבה, מתוך הזדהות ושיתוף פעולה, למסור את המלכות למלך אחר, למשוח כהן גדול אחר תחתיו.

הענק הזה, ראובן, אף הוא יושב בגורן הסנהדרין, שופט את אחיו. הסתיים הדיון: פה אחד נגזר הדין.

פתח ראובן ואמר: 'אנא מכם היזהרו מן הפזיזות!' (ספורנו - בראשית לו, כא).

על בשרו, חזה ראובן, פרייה של הפזיזות מהו. כולם מפנים עינים, אל השק שעל בשרו, ומשם אל פניו המעונים. שנים, הינו עסוק בשקו ובתעניתו, מנסה בכל כחו, לעקור שאריות של 'פחזי'...

בגמרא הקדושה (שבת נה:): אמרו: 'כל האומר ראובן חטא אינו אלא טועה!' הכוונה, טהורה היתה בתכלית.

רחש, עדיין לא פסה תקוה. היתכן?! ממאן להאמין להגיון המציאות, היכן יוסף?! נקלט רחש, שוב עולה מפלס התקוה, דוחק מראות אימים של אבא כואב. פונה אל עבר הרחש, ונתקל בסילונות ארס, ניתזים בפעפוע רחש...

אפסה תקוה, הלב מפרפר ונזרק מדאגה לאח נטרף, למראה בלהות של אבא דואג. טיפה אחרונה של כת, מעלה אותו על שפת הבור, הישות מתבטלת באין הנורא, יסורים של עשתונות ושטף שרעפים, תופסים כל פינה של סדר ורוגע, הבגדים, נתלשים ממקומם, בקריעה של צער ואבל - 'והנה אין יוסף בבור!'

שפוף ומדוכא ביסורין, פונה ראובן אל עבר אחיו, רדוף על ידי אשמה חובטת ולופתת, מדוע לא נבדק הבור, מדוע לא הועלתה על הדעת, האפשרות של נחשים ועקרבים, משמע לא באה ההתבוננות אל ישומה המלא. לא נעקרה הפזיזות, לא כובס הפחז.

שנים על שנים, מסתובב לו ראובן בלבוש שק, מענה נפשו בצום, ממרק את ה'פחז'. לפני שעות מספר נשא עמלו פרי, תבונה של התבוננות נוספת, טמנה רשת ולכדה 'פתע'. ועתה, חרב עליו עולמו. הנה מתברר, כי לא שורש הפחז, לא נותק 'פתע' הפועל הפתאומי - "הילד איננו ואני אנה אני בא" (שם פסוק ל).

וכל זה תוצאת מוסרו של ראובן. צא ולמד מה היה עלול לקרות מתוך 'פועל פתאומי', ומה נמנע במניעת הפזיזות.

סיים ראובן את עמל יומו, עוד יום במחיצתו של אבא, עוד שלב במערכת חשבון הנפש, "וישב ראובן אל הבור" (שם פסוק כט), לא התעכב אצל אחיו, רץ מהר אל הבור, הנה יפגוש את אחיו האהוב, יעלהו מן הבור, יחבקהו ויוליכו על כתיפיו אל אביו.

מי יודע? אולי בינתיים שאלו אביו מה שלום אחיו ומה שלום יוסף, וראובן מתוך יסורים של העלמה, אמר לפחות את האמת שהיתה ידועה לו, כי לכולם שלום... הלא ידוע ידע, כי יוסף חי בבור, ובמניעת הפזיזות ימנע האסון.

נרכן ראובן על פתח הבור, מושיט ידים, זורק חבל, קורא לאחיו בשמו, אך החבל נשאר בפנים, מתנופף ללא משקל. קולו מתגבר: "יוסף! יוסף! אין קול ואין עונה, הד מאיים, חוזר אליו, חותך בבני מעיו.

בידים רועדות, קושר ראובן את החבל אל יתד בסלע, משתלשל בהלמות לב אל תוכו של הבור, בודק כל נקיק בדרך לתהום, החרדה לופתת אותו, בפיו תפילה, חושיו מחודדים, שרירי עיניו מאומצים, תופי אזניו כרויות לקלוט כל

אבל 'הילד איננו'. מרחוק נשמעים, רחשי פעפועם של הנחשים, 'ואני אנה אני בא במעשה בלהה'...

חשוב חשבתי כי תשובתי שלימה, נסתמה הפרצה, שוב לא יבהלני שום פזיזות, כי מחוק נמחק מעשה בלהה.

מפרסמין עושה מצוה

אות 1): "ויצבוט לה קלי" (רות ב, יד) - קלול בשתי אצבעותיו'...

ממשיך הרשב"א ומביא את דברי המדרש:

'אמר רבי יצחק בר מריון, בא הכתוב ללמדך, שאם יהיה אדם עושה מצוה, יעשנה בלב שלם:

שאלו היה יודע ראובן שהקב"ה מכתיב: 'וישמע ראובן ויצילהו מידם', בכתיו מוליו אל אביו.

ואלו היה יודע אהרן שהקב"ה מכתיב עליו: "והנה הוא יוצא לקראתך וראך ושמח בלבבו" (שמות ד, יד), בתופים ובמחולות היה יוצא לקראתו.

ואלו היה יודע בועז שהקב"ה מכתיב עליו: "ויצבוט לה קלי ותאכל ותשבע ותותר" (רות ב, יד), עגלות פטומות היה מאכילה!

אך למרות צערו העצום של ראובן, התורה הקדושה שיבחה אותו על מעשהו, וכך אמרה: "ויאמר אלהם ראובן אל תשפכו דם השליכו אתו אל-הגבור הנה אשר במדבר ויד אל תשליחו בו למען הציל אתו מידם להשיבו אל-אביו" (בראשית לו, כב).

ומכאן למד הרשב"א (שו"ת הרשב"א, חלק א - תשובה תקפא) שמפרסמין עושה מצוה. וזה לשונו:

'מדת התורה הוא שהיא כותבת ומפרסמת עושה מצוה. ואם התורה עשתה כן צריכין אנו להלך אחר מדותיה של תורה שהן דרכי נועם. **הנה בהצלת יוסף שהצילו ראובן מיד אחיו כתב עליו הכתוב: "וישמע ראובן ויצילהו מידם"** (שם פסוק כא). וכן בבעז שוויתר פת וחומץ הכתיבו הכתוב (רות ב, יד), וכן כמה גדולה מעשה הצדקה ועשיית המצות שכתבו הנביאים בספר הנבואה. וכן פרסמו עליו ז"ל מדה זו בפירוש במדרש רות. אמר שם (פרשה ה -

מעלת השמחה בקיום המצוות!

- יעשנה בלב שלם. שהרי אלו היה יודע ראובן שהקב"ה מכתיב וישמע ראובן ויצילהו מידם בכתיו מוליו אל אביו.

וכך אמר הגה"ק הרב משה טייטלבוים זיע"א (תשועה גדולה - עמוד כט): **במדרש** למדו מהמעשה של ראובן, שאם יהיה אדם עושה מצוה

מעלה עליו הכתוב כאלו עשאה לשמו יתברך.

ובזה מובן המדרש לימדתך תורה דרך ארץ שכשהאדם עושה מצוה יהא עושה אותה בלב שמח ובלב שלם, והראיה שאילו היה ראובן יודע שהכתוב יכתוב אחריו "וישמע ראובן ויצילהו מידם" (בראשית לו, כא), לא היה מאמין בעצמו שמחשבתו לבד מגיע כל כך להחשב כמעשה, וכיון דכתיב בקרא "להשיבו אל אביו" (שם פסוק כב), על כתיפו היה טוענו ומוליכו לאביו, כי לא היה סומך עצמו על מחשבתו לבד, אבל האמת שלא היה צריך לעשות המעשה בפועל, כיון שזה לא היה רצון הבורא, ורק נכתב כן בקרא להורות עד היכן מגיע כחו של לב שמח ולב שלם במצוה, שהקב"ה מעלה עליו כאילו הביאו בפועל!

ונרחיב בענין זה...

עבדו את ה' בשמחה

האלקי הזה כשהוא מתגלה באדם הוא פותח לו כל שערי שמים!

והנה, עיקר רגש השמחה מתגלה באדם בשעת לימוד התורה וקיום המצוות, כאומרם בגמרא הקדושה (פסחים קיז.): אין השכינה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות וכו'. אלא מתוך דבר שמחה של מצוה.

וביאור הענין כי באמת במעשה בפועל לא היה אפשר ששיבו ראובן אל אביו, שהרי זה היה רצון הבורא שירד למצרים, אולם ראובן לא ידע מזה, כי הקב"ה העלים ממנו תכלית הענין ונעשה הכל בגלגולי סיבות שונות, אכן מאחר שרצונו של ראובן היה לקיים זה להשיבו אל אביו, הכלל הוא 'חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה' (קידושין מ.), וכיון דלפי שיטתו היה עושה הדבר בלב אמת ושלם, כי לא ידע שאי אפשר שיבא לידי מעשה, לכן חשב לו הקב"ה כאילו השיבו אל אביו בפועל!

ומזה רואין עד היכן מגיע כחו של לב אמת, שאף על פי שרצה לעשות דבר שאינו כפי שעלה במחשבה לפניו יתברך, מכל מקום מכיון שהיה ברצון אמת לשם ה'

עלינו להפנים אל תוך לבנו, כי רגש השמחה הוא אור אלקי המתגלה בתוך הלב, ומשם מתפשט בכל האברים והגידים. כי השמחה היא קומה שלימה! **ולכן** מעלת השמחה היא כל כך גדולה, והיא המביאה את האדם לרוח הקודש ולנבואה, והיא הבסיס להשראת השכינה על האדם, כי האור

'תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה' - יאשימנו הכתוב בעובדו ה' יתברך ולא היתה העבודה בשמחה, לפי שחייב האדם על השמחה בהתעסקו במצוות. והשמחה במעשה המצוה, מצוה בפני עצמה. ומלבד השכר שיש לו על המצוה, יש לו שכר על השמחה. ועל כן יעניש בכאן למי שעובד עבודת המצוה כשלא עשה בשמחה. ולכך צריך שיעשה אדם המצוות בשמחה ובכוונה שלימה.

נמצאת אומר, שהשמחה בעבודת ה' יתברך וקיום מצוותיו היא ענין יסודי וחשוב מאוד, עד כדי כך שעל ההמנעות ממנה ראויות לבוא חלילה קללות כה קשות. וכך הוא לשון קדשו של הרמב"ם (הלכות לולב פ"ח הט"ו): **השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת האל שציוה בהן - עבודה גדולה היא, וכל המונע עצמו משמחה זו ראוי להיפרע ממנו.**

כשאדם מקיים מצוה כל שהיא, אחד הסימנים המובהקים לכך שהוא עשה זאת בלב שלם זה אם הוא עשה זאת בשמחה גדולה, כמו שכותב הגה"ק רבי נחמן מברסלב זי"ע"א בספר המדות (ערך שמחה - אות א): **כשאדם עושה מצוה בשמחה, זה סימן שלם לאלקינו.**

וכן בנוגע לעבודת התפילה: יהודי צריך לבוא לתפילה בשמחות וגיל ממש, כמו שנאמר: "עבדו את ה' בשמחה

ומצאנו לאבא מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברג'יל זי"ע"א (אמרי נועם, כי תבוא - מאמר ד) שביאר כך:

בפרשת כי תבוא, התורה מפרטת ברכות נפלאות שיוכל כל אחד ואחד מאתנו לזכות בהם - "אם שמוע תשמע בקול ה' אלהיך לשמור לעשות את כל מצוותיו" (דברים כח, א). **לאחר** מכן מפרטת התורה תשעים ושמונה קללות קשות ומרות, ואומרת שכל הקללות הללו באות "תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל" (שם פסוק מז).

על פי פשוטו של מקרא, כוונת התורה בזה היא, שהקללות יבואו ח"ו על האדם על כך שלא עבד את ה' בעוד שהיה שרוי בשמחה וטוב לבב מרוב הטובה שה' השפיע לו ולא חסר לו מאומה (וכן משמע מפירושו רש"י על הפסוק).

אולם רבינו האר"י ז"ל (שער המצוות - הקדמה) מפרש שכוונת הפסוק היא, שהקללות הן לא על כך שאדם לא עבד את הבורא כלל, אלא על כך שלא עבד אותו וקיים את מצוותיו בשמחה גדולה ובטוב לבב כפי שהיה שמח אילו היה מקבל אלף אלפים דגרי זהב ורוב כל.

וכן מפרש רבינו בחיי (דברים כח, מז), וזה לשון קדשו:

מסילות אל הנפש

פרשת וישב - עבדו את ה' בשמחה

לכן מובא בהלכה (שו"ע יו"ד, סימן שפד - סעיף א) שאסור לאבל, בר מינן, ללמוד תורה במשך כל שבעת ימי האבילות, אשר מלבד הטעם הפשטי לכך, משום ש"פיקודי ה' (דברי תורה) ישרים משמחי לב" (תהלים יט, ט), והאבל אסור בשמחה (ראה מועד קטן כא. וברש"י שם) - הטעם הפנימי לכך הוא, מפני שהאבל שרוי בעצבות נוראה, ואם ילמד בצורה כזאת רק יפגום בקדושת התורה וכל לימודו ימסר לקליפות, על כן העדר לימוד זה טוב מקיומו ואסרו עליו את הלימוד.

מספרים שאדמו"ר הזקן לפעמים היה מפסיק באמצע לימודו עם תלמידיו ומבקש מהם לנגן במשך דקות אחדות כמה ניגוני שמחה. היו כאלה שלא הבינו את פשר ההנהגה הזאת. האם לא חבל להפסיק באמצע הסוגיות, באמצע התוספות, באמצע האש של הלימוד?! אלא שאדמו"ר הזקן הבחין שיושבים בשיעור כמה תלמידים עצובים וזה גרם לו הפרעה מאוד גדולה בהשגת התורה, לכן ציוה לנגן כמה ניגוני שמחה כדי להכניס שמחה בלבבות.

כשאני רואה אברך שמגיע לכולל ללמוד בלי מצב רוח טוב, אני קורא לו ושואל אותו: 'האם אתה לא מרגיש טוב? הכל בסדר? אולי קודם תנוח קצת?!'... הסיבה שאני עושה זאת, משום שאני יודע שאם לא תהיה לו שמחה בלימוד הוא לא יוכל להשיג שום דבר.

בואו לפניו ברננה" (תהלים ק, ב). ולכן כתב הרמב"ם (הלכות תפילה פ"ד ה"ט"ו): 'מצא דעתו משובשת ולבו טרוד, אסור לו להתפלל עד שתתיישב דעתו, משום שבמצב של חוסר ישוב הדעת ובלבול אין הוא יכול להתפלל מתוך שמחה.

מי שרוצה לדעת אם התפילה שלו התקבלה לפני ה' או לא, יבדוק כיצד הוא התפלל: אם הוא התפלל מתוך שמחה, יכול הוא להיות בטוח שהקב"ה קיבל את תפילתו, ולא עוד אלא שהוא לוקח את התפילה שלו ושם אותה עטרה לראשו. אבל אם הוא התפלל מתוך עצבות, גם אם המתפלל הוא צדיק גדול, הקב"ה לא מתעסק עם תפילה כזאת, כי אין להקב"ה קשר עם אנשים עצובים, יהיו גדולים וצדיקים ככל שיהיו, אלא אך ורק עם אנשים שמחים. ואין לך דבר בעולם המסוגל לקרב את האדם לה' יתברך כמו תפילה מתוך שמחה ואהבה.

וכן בנוגע ללימוד תורה: לימוד התורה צריך להיות בשמחה גדולה ועצומה. אם אתה בא ללמוד תורה בכח - למה לך? מוטב שתלך ותעבוד עבודה זרה, כי על עבודה זרה נאמר: "עצביהם כסף וזהב" (תהלים קטו, ד) - 'עצביהם' מלשון עצבות. אדם שלומד תורה בעצבות בורא קליפות ונותן כח לסטרא אחרא בלימוד שלו.

דוד המלך היה כל כולו מלא שמחה בעבודת ה', כפי שאמר: "אשירה לה' בחיי אזמרה לאלהי בעודי" (תהלים קד, לג). ושמא תאמר שהוא היה תמיד בשמחה בגלל שהיו לו חיים מאושרים? הרי מיום שנולד דוד המלך ועד ליום פטירתו מן העולם לא היה לו יום אחד שמח. כתוב בגמרא (ברכות נה:): שאפילו חלום טוב מעולם הוא לא ראה, וכל שכן במציאות. אלא שהשמחה של דוד המלך נבעה מתוך עבודת ה' שלו, וכל מה שעבר עליו בעולם הזה לא עניין אותו כלל ולא גרם לשמחה שלו להיחלש.

וכבר כתב האור החיים הקדוש (דברים כו, יא): **שאם היו בני אדם מרגישינ במתיקות ועריבות טוב התורה, היו משתגעים ומתלהטים אחריה, ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה.**

אילו אדם היה יודע מהו ערכה העצום של התורה הקדושה, היה מתנהג כשוטה גמור ורץ אחריה ברחובות. היינו צריכים כל יום לשלם לבורא עולם את כל הכסף שיש לנו בבנקים ובבית בחורים ובסדקים על כך שנתן לנו רשות ללמוד את תורתו הקדושה, ולא די שאנחנו לא משלמים לו על זה, אלא אנחנו עוד מקבלים ממנו שכר על כך.

האם קל בעיניך לפתוח גמרא ולעסוק בדברי תנאים ואמוראים קדושים וטהורים שחיו לפני כאלפיים שנה?! כאשר תנסה לרגע לשער את היחס

יהודי שבא ללמוד מקרא, משנה, גמרא, הלכה, חסידות וכו', ורוצה לזכור את מה שהוא לומד - עצתו היא ללמוד מתוך שמחה, כי השמחה מביאה הרבה זכרון. מאידך, אם הוא ילמד שלא בשמחה, הקב"ה יסגור לו את השערים של חכמת התורה ולא יסייע לו להבין את מה שהוא לומד.

אדם שרוצה שההלכה תקלט אצלו בצורה נכונה צריך להיות מאוד שמח בשעה שהוא לומד, כי כשהאדם לומד בשמחה הוא מקבל סייעתא דשמיא מיוחדת לכוין לאמיתתה של ההלכה.

זו הסיבה שבכל המחלוקות שבין בית שמאי לבית הלל לעולם הלכה כבית הלל, כיון שהדרך של הלל הזקן היתה כתלמידיו של אהרן הכהן - 'אוהב שלום ורודף שלום' (אבות פ"א מ"ב). הוא תמיד היה שרוי בשמחה גדולה והאיר פנים לכל אדם, ולכן זכה לסיוע מיוחד מן השמים לכוין לאמיתתה של ההלכה.

גם דוד המלך זכה שתהיה הלכה כמותו, כמו שנאמר עליו: "והי עמו" (שמואל"א טז, יח), ופירשו חז"ל (סנהדרין צג:): - שהלכה כמותו בכל מקום. והטעם לזה, אומר הרמח"ל (תיקונים חדשים - הקדמה), משום שהשכינה תמיד היתה עמו, וזאת משום שמעולם הוא לא הניח לעצמו ליפול לעצבות.

על כך שהקב"ה קורא לנו לשוב בתשובה -
כי ימינך פשוטה לקבל שבים.

אדם שמרגיש שמחה עצומה בתפילה,
בלימוד וכו', או שהוא שומע

שיעור תורה והלב שלו שמח, יש לשמחה הזאת כח לתקן מאות פרטים שנשכחו ממנו, כי ברגע שאדם עובד את ה' בשמחה, השמחה מוחקת את כל העבר הבלתי רצוי שהיה לו, כמו שנאמר: **"כי בשמחה תצאור"** (ישעיה נה, יב), דהיינו שעל ידי מדת השמחה בעבודת ה' זוכים לצאת מכל העבר הלא טוב. ורמז לכך, שהרי תיבת 'בשמחה' היא ראשי תיבות: 'מחוק ברחמיך הרבים שטרי חובותינו'.

אדם שתמיד שמח, גם אם הוא מלא עבירות כרימון, שום עבירה לא תזכר לו בשמים, כי אצל הקב"ה יש כלל - הוא לא מתעסק עם אנשים שמחים. כל מי שמקיים בעצמו את הפסוק: "אנכי אשמח בה'" (תהלים קד, לד) - מתקיים בו גם הפסוק הבא אחריו: "יתמו חטאים מן הארץ" (שם פסוק לה), וכל עוונותיו כלים מאליהם...

בינך לבינם, בוודאי שתרגיש איזה זכות עצומה נפלה בחלקך ללמוד את דבריהם הקדושים, וממילא תעשה זאת בשמחה גדולה לאין שיעור.

וכן בנוגע לעבודת התשובה: תשובה אמיתית היא דוקא שנעשית מתוך שמחה עצומה. הסימן שבעל תשובה מצא חן בעיני ה' ותשובתו התקבלה בשמים זה כשמתחילה להכנס בו שמחה.

אם ח"ו התשובה מלווה בעצבות, היא לא מתקבלת בשמים, בבחינת מה שנאמר: "כי אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק" (אסתר ד, ב). תשובה של עצבות לא הולכת לצד הקדושה אלא לצד ההפוך שהוא בבחינת 'גון ואנחה'.

צריך להתרחק מהדרכים העקלקלות הללו ולשוב אל ה' בשמחה, ועל כך נאמר: **"בשמך יגילון כל היום"** (תהלים פט, יז) - ראשי תיבות 'בכיה' (ליקוטי מוהר"ן - קמא, תורה קעה) - ללמדנו שעיקר מעלת הבכיה היא כאשר היא בוקעת מהלב מחמת שמחה. כי יש בכי של שמחה, והשמחה היא

העולה מן האמור להלכה ולמעשה

האדם, **כי האור האלקי הזה כשהוא מתגלה באדם הוא פותח לו כל שערי שמים!**

ועיקר רגש השמחה מתגלה באדם בשעת לימוד התורה וקיום המצוות, כמו שאמרו חז"ל: אין השכינה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות וכו' אלא מתוך דבר שמחה של מצוה.

א. רגש השמחה הוא אור אלקי המתגלה בתוך הלב, ומשם מתפשט בכל האברים והגידים.

כי השמחה היא קומה שלימה!

ולכן מעלת השמחה היא כל כך גדולה, והיא המביאה את האדם לרוח הקודש ולנבואה, והיא הבסיס להשראת השכינה על

מקבלים ממנו שכר על כך. ולכן עלינו ללמוד את התורה הקדושה בשמחה גדולה לאין שיעור. ו. וכן בנוגע לעבודת התשובה: תשובה אמיתית היא דוקא שנעשית מתוך שמחה עצומה. **הסימן שבעל תשובה מצא חן בעיני ה' ותשובתו התקבלה בשמים זה כשמתחילה להכנס בו שמחה.**

אם ח"ו התשובה מלווה בעצבות, היא לא מתקבלת בשמים, בבחינת מה שנאמר: 'כי אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק'. תשובה של עצבות לא הולכת לצד הקדושה אלא לצד ההפוך שהוא בבחינת 'גון ואנחה'. ז. אדם שמרגיש שמחה עצומה בתפילה, בלימוד וכו', או שהוא שומע שיעור תורה והלב שלו שמח, יש לשמחה הזאת כח לתקן מאות פרטים שנשכחו ממנו, כי ברגע שאדם עובד את ה' בשמחה, השמחה מוחקת את כל העבר הבלתי רצוי שהיה לו, כמו שנאמר: **'כי בשמחה תצאו'**, דהיינו שעל ידי מדת השמחה בעבודת ה' זוכים לצאת מכל העבר הלא טוב. ורמז לכך, שהרי תיבת 'בשמחה' היא ראשי תיבות: **'מחוק ברחמיך הרבים שטרי חובותינו'**. **אדם** שתמיד שמח, גם אם הוא מלא עבירות כרימון, שום עבירה לא תזכר לו בשמים, כי אצל הקב"ה יש כלל - הוא לא מתעסק עם אנשים שמחים. כל מי שמקיים בעצמו את הפסוק: 'אנכי אשמח בה' - מתקיים בו גם הפסוק הבא אחריו: 'יתמו חטאים מן הארץ', וכל עוונותיו כלים מאליהם...

ב. פסק הרמב"ם: **'השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת האל שציוה בהן - עבודה גדולה היא, וכל המונע עצמו משמחה זו ראוי להיפרע ממנו'**.

כשאדם מקיים מצוה כל שהיא, אחד הסימנים המובהקים לכך שהוא עשה זאת בלב שלם זה אם הוא עשה זאת בשמחה גדולה, כי **'כשאדם עושה מצוה בשמחה, זה סימן שלבו שלם לאלקיו'**.

ג. וכן בנוגע לעבודת התפילה: **יהודי צריך לבוא לתפילה בשמחות וגיל ממש**. לחוש אושר ושמחה על כך שהוא זכה לקבל רשות מהקב"ה לפנות אליו ולבקש ממנו את כל רצונותיו.

השמחה עצמה היא תקרב אותך ביותר אל הקב"ה, כי אין לך דבר בעולם המסוגל לקרב את האדם לה' יתברך כמו תפילה מתוך שמחה ואהבה.

ד. וכן בנוגע ללימוד תורה: לימוד התורה צריך להיות בשמחה גדולה ועצומה. והשמחה הזו תפתח לו החכמה והשכל, והוא יזכור את כל אשר הוא לומד. ובנוסף, **הקב"ה יסייע בידו לכוין אל האמת, וההלכה תהיה כמותו בכל מקום**.

ה. אילו אדם היה יודע מהו ערכה העצום של התורה הקדושה, היה מתנהג כשוטה גמור ורץ אחריה ברחובות. **היינו צריכים כל יום לשלם לבורא עולם את כל הכסף שיש לנו בבנקים ובבית בחורים ובסדקים על כך שנתן לנו רשות ללמוד את תורתו הקדושה, ולא די שאנחנו לא משלמים לו על זה, אלא אנחנו עוד**

התניא היומי עם הרב יורם

לכבוד י"ט כסלו מצטרפים לרבבות הלומדים

שיעורי לימוד יומיים
מתוך ב'צור ירום' על התניא
לא בא כבושם הזה!

- 10 דקות לימוד יומי מרתק
- לכל יהודי - בכל רמה רוחנית
- מסקנות מעשיות בכל יום
- חוברת חודשית - עד הבית
- 26 ₪ לחודש בלבד!

08-37-40-200

פּהרֵב יוֹרֵם זִיע"א

ביטוח חיים

ברכת התניא והפצת הפעיינות

הזוכים מתברכים בסיום כל שיעורי תורה דרבים
ונעשים שותפים בהפצת תורת החסידות בארץ ובעולם

לפרטים נוספים *2910

שעזרי השבוע

מפי הרה"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

ראשון - כל שבוע בשעה: 18:30

שיעור 'זום' לדוברי השפה האנגלית עם תרגום

LIVE

שני - כל שבוע בשעה: 20:00

השיעור
השבועי

LIVE

חמישי - כל שבוע בשעה: 20:00

השיעור
השבועי

**לאור המצב הבטחוני מיקום השיעורים משתנה
יהיה ניתן להתעדכן באתר המאיר לארץ**

www.hameir-laarets.org.il

* כל השיעורים יועברו בערוצי המדיה

ערוצי מחלקת המדיה
של בית המדרש המאיר לארץ

hameir-Laarets.org.il

המאיר לארץ

054-26-380-26

08-64-99-859

קו שמע - המאיר לארץ

פרשת וישב

כ"ו כסלו התשפ"ד

שבת מברכין החודש

המולד: ליל רביעי בשעה 20:01-3 חלקים

זמני שבת קודש

רבינו תם	יצאת שבת	הדלקת נרות	עיר
17:39	17:08	16:18	באר שבע
17:37	17:06	16:16	תל אביב
17:34	17:03	16:13	חיפה
17:47	17:14	16:23	אילת
17:42	17:10	16:20	ירושלים
		16:00	ירושלים 40 דק'

מסירות א"ל הרב

מפי קדשו של אטורד זיע"א

אין יהודי בעולם שאין לו חלק בתורה, כמו שאומרים בתפילה 'יתן חלקנו בתורתך', כל אחד מבקש לקבל את החלק שלו.

גם אם אדם בעולם הזה מתדרדר קצת, זה רק זמני, זה רק לעת עתה, כי אחרי כל מורד יש עליה גדולה, לכן כשמחזירים יהודי בתשובה שלימה, זה היום הכי טוב אצל הקב"ה, זה משמח אותו מאד

הפצת תורה חובקת עולם
היה שותף 08-37-40-200

לתרומות:

- בנק מרכנתיל דיסקונט,

סניף 721 נתיבות, חשבון 23357

- בנק הדואר, סניף 1, חשבון 27016519

- בכל עמדות 'נדרים פלוס'